

Afetlere hazır mıyız?

Prof.Dr. Aynur UYSAL TORAMAN

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Halk Sağlığı Hemşireliği AD.

aynur.uysal@ege.edu.tr

Disaster Preparedness

Are you ready?

İÇERİK

Afet Tanımı

Afet Türleri

Afet Yönetimi

Türkiye'de Afet Yönetimi

Sağlık Çalışanlarının Afete Hazır Olma Durumu

GİRİŞ

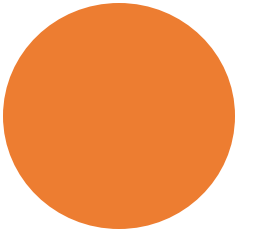
- Tarih boyunca afetlerin dünyadaki sayı, çeşit ve etkileri giderek artmakta, her yıl milyonlarca insan etkilenmekte ve birçok insan afetlerin etkilerinden dolayı yaşamını kaybetmektedir.
- Son on yılda 2,6 milyardan fazla insan deprem, tsunami, toprak kayması, kasırga, sıcak hava dalgası, sel veya şiddetli soğuk hava gibi doğal olaylardan etkilenmiştir.
- Bu afetler sıklıkla insan sağlığı üzerinde yıkıcı etkiler yapmakta, binlerce insan hayatını kaybetmekte, milyonlarcası da hastalık ve engellikle yüzyüze gelmektedir.
- Sağlık altyapısı hasarlanmakta, sağlık hizmetleri kesintiye uğramaktadır.

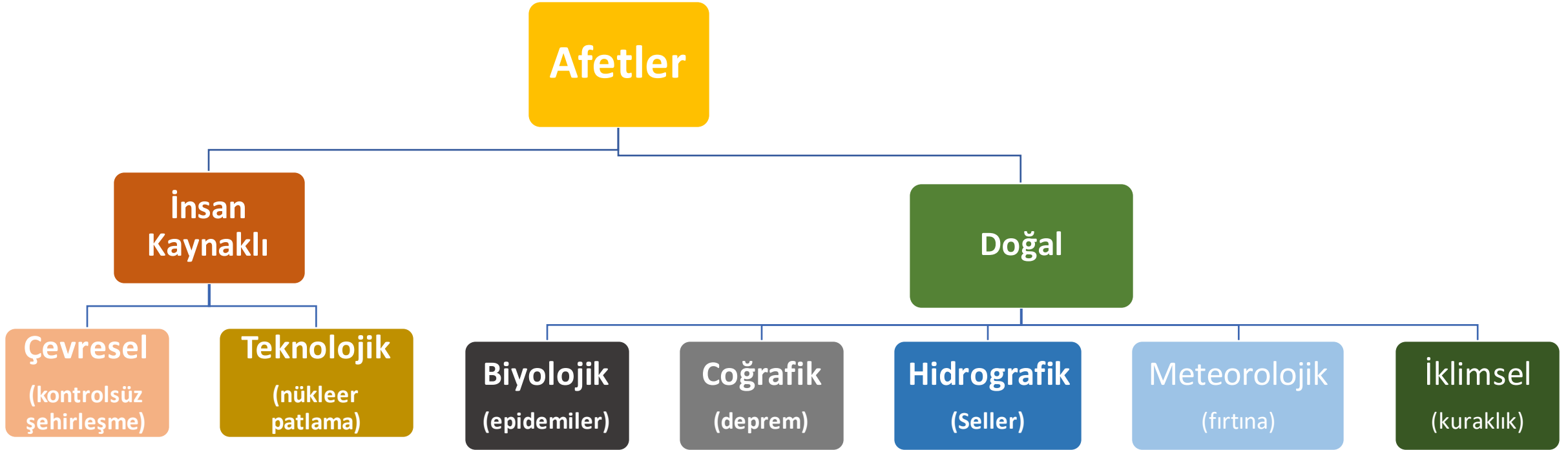
AFET

- «İnsanlar için can ve mal kayıplarına neden olan, toplumu fiziksel, psikolojik ve ekonomik yönleriyle etkileyen ve yerel imkânlar ile baş edilemeyen her türlü doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olaylar» olarak tanımlanmaktadır.

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies World Disaster Report 2020.

Kaynak: Debarati G S, Hoyois P, Below R(2013) Annual Disaster Statistical Review 2013, The numbers and Trends, Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED), UniversitéCatholique de Louvain. http://cred.be/sites/default/files/ADSR_2013.pdf

Afet Türleri

- **Doğal afetler:** Ani ve beklenmedik bir şekilde gelişen, insanların neden olmadığı ve oluşuktan sonra insanlar tarafından önlenemeyen felaketlerdir.

- **İnsan kaynaklı afetler:** İnsanlar tarafından oluşturulan, can ve mal kaybına neden olan olaylardır.

AFET YÖNETİMİ

Afete hazır mıyız?

- New York'ta Dünya Ticaret Merkezi Kulelerine yapılan 11 Eylül 2001 terör saldırısı
- Mart 2003'teki SARS salgını
- Aralık 2004'teki Güney Doğu Asya'da yaşanan tsunami
- 2005 yılında New Orleans'daki Katrina Fırtınası
- 2019 Koronavirüs salgını
- Şubat 2023'teki Kahramanmaraş merkezli deprem gibi büyük çaplı afetlerin ardından, afetlere hazırlıklı olmanın önemi dünya çapında önem kazanmıştır.

Afette Karşılaşılan Sorunlar

- Kriz yönetim merkezleri ile kurtarma ve ilkyardım komitelerinin karşılaştıkları genel sorunlar
- Kurtarma ve ilkyardım çalışmalarında
- Ulaşım hizmetlerinde
- Kurtarma ve tahliyede
- Emniyet ve asayiş sağlamada
- İnsani yardım malzemelerinin kabulü, kaydı, depolanması ve dağıtımı ile ilgili lojistik sistemin kurulmasında
- Mühendislik açısından
- Geçici barınma sorunları

Afet Yönetimi

- «Afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afet sonucunu doğuran olaylara zamanında, hızlı ve etkili olarak müdahale edilmesi ve afetten etkilenen topluluklar için daha güvenli ve gelişmiş yeni bir yaşam çevresi oluşturulabilmesi için toplumca yapılması gereken topyekun bir mücadele süreci» olarak tanımlanmaktadır.

Afet Yönetiminin Temel Hedef ve Amaçları

- Can ve mal kaybına yol açabilecek riskleri minimum seviyeye indirerek, olası kayıp ve riskleri önlemek
- Afetlerden birinci derecede zarar görenleri kurtarmak
- Mal, mülk, doğal çevre, kültür ve tabiat varlıklarını korumak
- Afet sonrasında hayatı normalinden daha iyiye dönüştürmek
- İş sürekliliğini, hizmetlerin devamını ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak

Afet Yönetim Döngüsü

Her aşamada yapılan faaliyetlerin, bir sonraki evrede yapılması gereken faaliyetlerin başarısını doğrudan etkilediğini anlatır.

Bu nedenle de afet yönetimi sistemi, kapsamlı, entegre veya bütünleşik afet yönetimi olarak da adlandırılır.

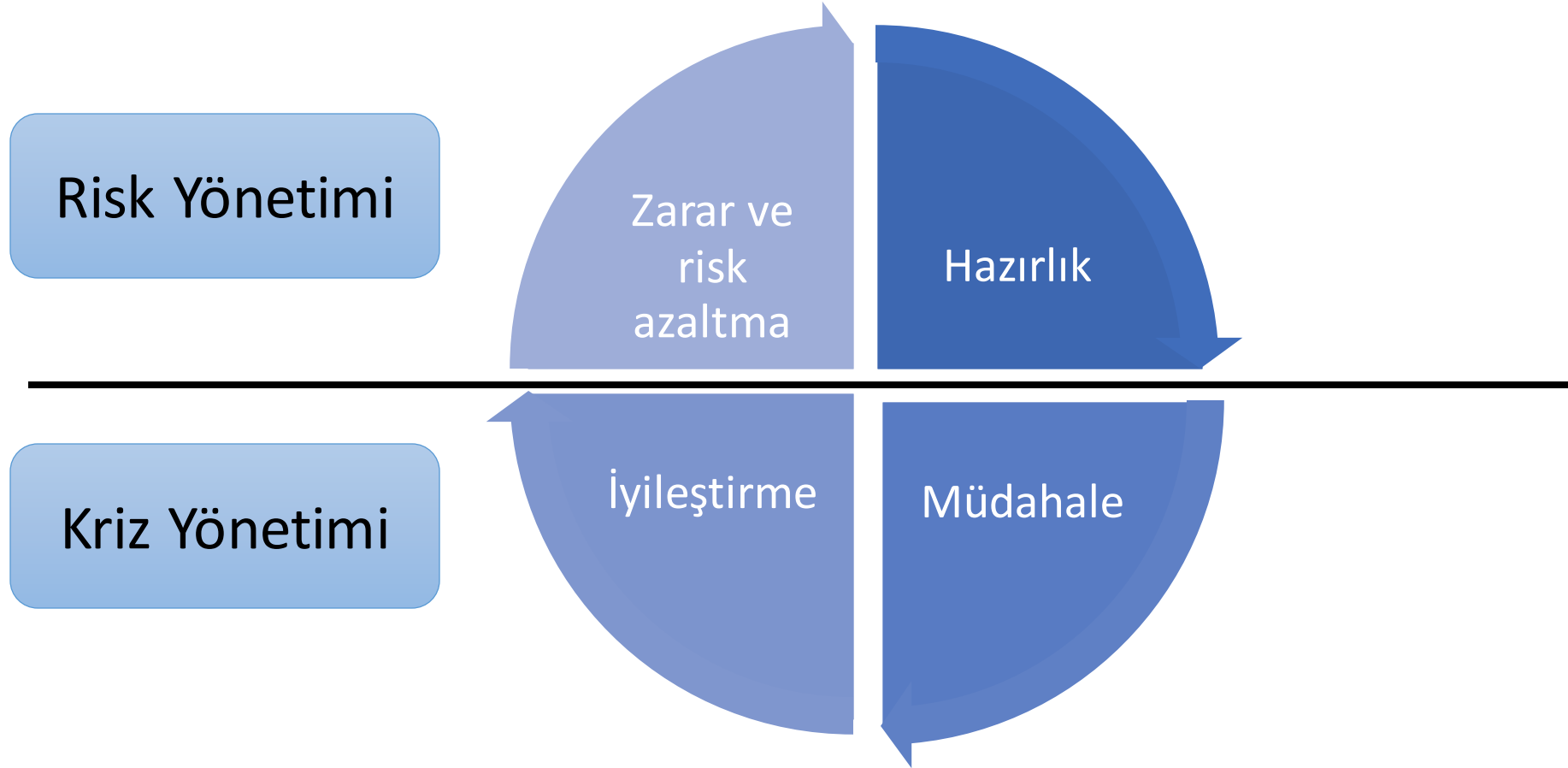

Sistemin temelinde tüm tehlike ve riskleri dikkate alan zarar azaltma ve hazırlık faaliyetlerinin olaylar olmadan önce, kapsamlı ve birbirleri ile entegre olmuş bir şekilde yürütülmesi yatmaktadır.

Zarar azaltma ve hazırlık faaliyetlerinin etkin olarak uygulanamamış olması, olaya müdahale ve iyileştirme aşamalarındaki gayretlerin başarısız olmasına neden olmaktadır.

Afet Yönetim Döngüsü

Afet Yönetim Döngüsü İçeriği

Tehlikeleri
belirleme

Afet önlemleri

Zarar azaltma
faaliyetleri

Güçlendirme

Hazırlık

Eğitimler

Erken uyarı ve
alarm

Analiz ve zarar
belirleme

Afete
müdahale

Destek

Normale
dönüş

Rehabilitasyon
ve iyileşme

Zarar ve Risk Azaltma Evresi

- Risk yönetiminin en önemli ve ilk evresi zarar azaltmadır.
- Uzun dönemde tehlikeli durumlar ve bunların etkileriyle oluşabilecek can ve mal kayıplarını azaltmayı veya ortadan kaldırmayı amaçlayan sürekliliği olan aktivite ve önlemlerdir.

Zarar ve Risk Azaltma Evresi

- Afetin zararlarını azaltmak için mevcut kaynakların belirlenmesi
- Yerleşim bölgesi, kurum ve kuruluşlar için risk profilinin çıkarılması
- Afet senaryolarının üretilmesi ve çözüm yollarının geliştirilmesi
- Kısa, orta ve uzun vadeli zarar azaltma planlarının hazırlanması
- Mevcut zarar azaltma önlemlerinin değerlendirilmesi
- Toplumun afet öncesinde korumaya yönelik erken uyarı sistemlerinin kurulması

Zarar ve Risk Azaltma Evresi

- Önlemler konusunda toplumun sürekli ve doğru bir şekilde bilgilendirilmesi
- Toplumun afet bilincini yükseltmeye yönelik çalışmaların yapılması
- Risk altındaki kritik ve önemli yapı, tesis ve alt yapının güçlendirilmesi
- Mevcut planların güncelleştirilmesi ve geliştirilmesi
- Tarihi eserler, çevre ve doğal hayatı korumaya yönelik çalışmalar

Risk azaltma evresinin başarılı bir şekilde yürütülmesi

- Afetlerin sonuçlarını hafifletmeyi
- İkincil tehlikelerin oluşumunu engellemeyi
- Afetlerin etkilerini sınırlamayı
- Afetlere dirençli toplum ve kurumların oluşmasını
- Temel afet bilinci ve kültürü oluşturmayı
- Müdahaleyi kolaylaştırmayı
- İyileştirme aşamasında daha iyi şartlarda normale dönüşü kolaylaştırmayı sağlamaktadır.

Hazırlık Evresi

Bir sonraki afete kadar geçen zamana yayılmış bir süreci ifade etmektedir.

Afetin oluşumunu takip eden ve afetin oluşmasından hemen sonra başlayan, afetin zararlarından en az derecede etkilenmeyi hedefleyen çalışmaların yürütüldüğü

Afetin büyüklüğüne bağlı olarak en çok 3 gün ile 1-2 aylık bir süre içerisinde yapılan faaliyetleri kapsamaktadır.

Hazırlık Evresi

- Merkezi düzeyde afet yönetimi ile ilgili planların hazırlanması ve geliştirilmesi
- İl düzeyinde kurtarma ve acil yardım planlarının hazırlanması ve geliştirilmesi
- Planlarda görev ve sorumluluk verilen personelin eğitim ve tatbikatlarla bilgi düzeylerinin geliştirilmesi
- Arama kurtarma faaliyetlerinin örgütlenmesi, geliştirilmesi, eğitilmesi ve yaygınlaştırılması
- Gerektiğinde bölge teçhizat merkezleri kurulması ve kritik malzemelerin stoklanması
- Tahmin, erken uyarı ve alarm sistemlerinin kurulması, işletilmesi ve geliştirilmesi olarak sayılabilmektedir.

Hazırlık Evresi

Geçici barınma, temizlik, yiyecek içecek ve diğer zorunlu ihtiyaçların karşılanması afet sonrasında aciliyet kazanan konular arasındadır.

Bu hizmetlerin nasıl ve nerelerde verileceğinin belirlenmesi de hazırlık aşamasında yapılmalıdır.

Müdahale Evresi

- Mümkmn olan en kısa süre içerisinde çok sayıda insanın hayatını kurtarmak
- Yaralıların tedavisini sağlamak ve açıkta kalanların su, yiyecek, giyecek, ısınma, barınma gibi hayati ihtiyaçlarını en kısa süre içerisinde en uygun yöntemlerle karşılamak hedeflenir.

Müdahale Evresi

- Müdahale evresinde görev alacak personelin belirlenmesi
- Halkın uyarılması, başka yere tahliye edilmesi ve barındırılması
- Halkın sürekli bilgilendirilmesi
- Arama kurtarma çalışmaları
- Tıbbi yardım sağlanması
- Hasar tespiti ve bölge dışından talep edilecek yardımlar
- Çevre sağlığı, yangınlar, patlamalar, bulaşıcı hastalıklar vb. gibi ikincil afetlerin önlenmesi çalışmaları müdahale evresi kapsamındadır.

Müdahale Evresindeki İhtiyaçlar

Aşamalar	Zamanlama	Genel İhtiyaçlar
Acil	İlk 24 saat	<ul style="list-style-type: none">• Arama ve kurtarma• Tahliye ve Barınma• Gıda, su• Kamuoyunu bilgilendirme
Kısa Vade	1. Haftanın Sonu	<ul style="list-style-type: none">• Güvenlik• Enerji• Atık yönetimi, sanitasyon
Orta Vade	1. Ayın sonu	<ul style="list-style-type: none">• Haberleşme• İşsizlik• Psikososyal hizmetler
Uzun Vade	3. Ayın sonu	<ul style="list-style-type: none">• Eğitim• Tarım• Çevre koruma

İyileştirme Evresi

- Afetin acil durumu sonrasında genelde yerel olarak yapılan, tekrarlanabilen afet tehlikesi karşısında daha güçlü olmayı gerektiren ve eskiye göre daha üstün standartları yakalama amacını taşıyan çok yönlü uygulamalardır.
- Afet mağdurlarının olay öncesi yaşamlarına dönmelerine, istikrarın geri getirilmesine odaklanır.
- Bu aşama, olayın büyüklüğüne bağlı olarak çok uzun süreli de olabilir.

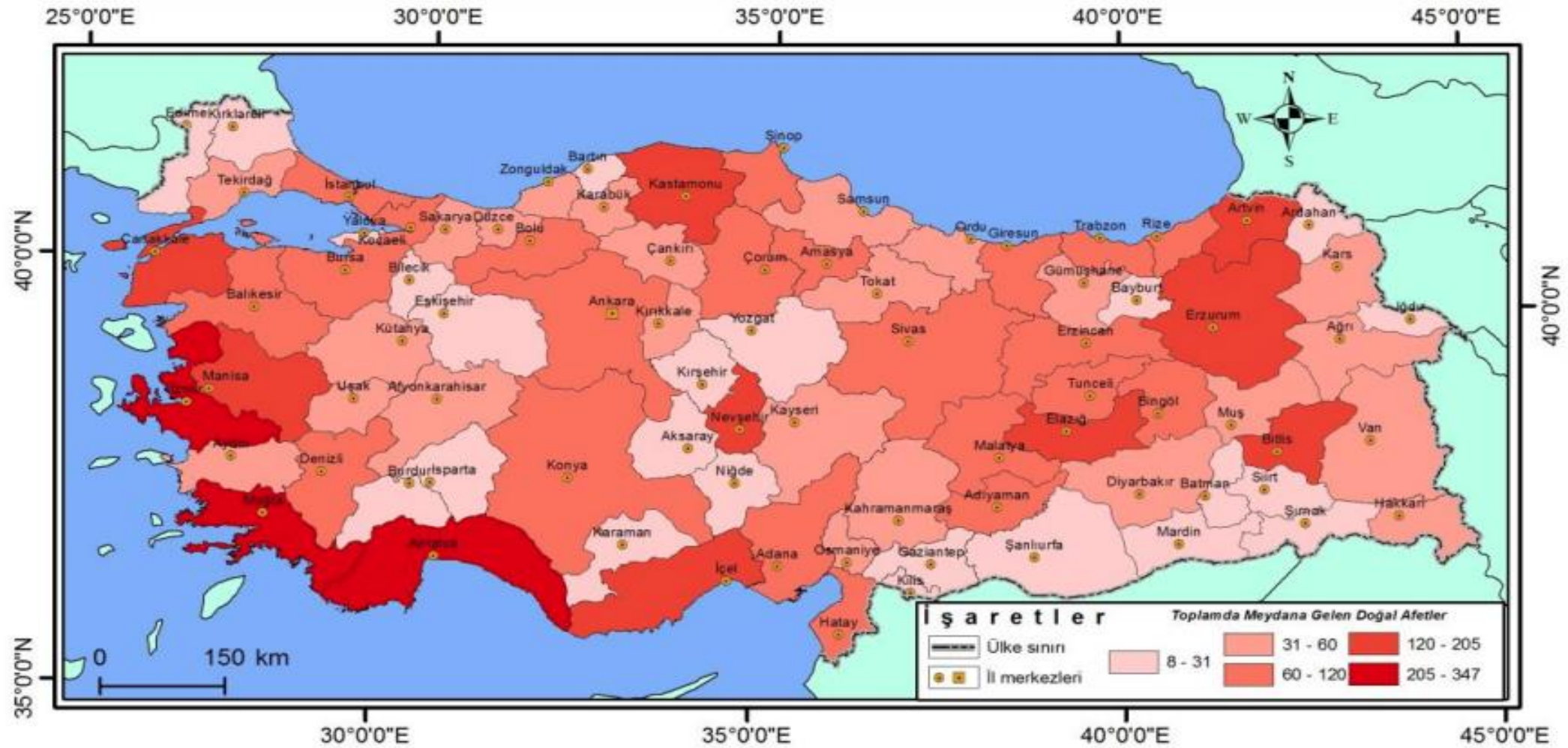
İyileştirme evresinde ana hedef;

- Afete uğramış toplulukların, haberleşme, ulaşım, su, elektrik, kanalizasyon, eğitim, sosyal aktiviteler, geçici ve kalıcı barınma, çalışma ve ekonomik alanlardaki hayati aktivitelerinin en az düzeyde karşılanarak, zaman içerisinde geliştirilerek devamını sağlamak ve sonuçta etkilenen insanlar için afet öncesinden daha güvenli ve gelişmiş bir yaşam çevresi oluşturmaktır.

TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİMİ

Türkiye’de Yaşanan Afetler

- Türkiye, jeolojik, meteorolojik ve topografik yapısı nedeniyle deprem, heyelan, su baskını, kaya düşmesi ve çığ gibi doğa kaynaklı afetlerle karşı karşıya kalmaktadır.
- Bununla birlikte yangın, kimyasal ve biyolojik olaylar, terör kaynaklı olaylar, endüstri nedenli olaylar gibi insan kaynaklı birçok afet ve acil durum için risklere sahiptir.
- Türkiye Ulusal Afet Arşivi (TUAA) verilerine göre 1970-2012 yılları arasındaki 42 yıllık sürede, Türkiye’de toplam 5434 doğal afet meydana gelmiştir.

Şekil 1. Türkiye'nin konumu ve toplamda yaşanmış doğal afetlerin dağılışı (1970-2012)

Kaynak: Türkiye Ulusal Afet Arşivi). (2013). 1970-2012 yıllarına ait doğal afetlere ait istatistikleri. T.C.Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ankara.

Tablo 1. 1990 – 2017 Yılları Arasında Türkiye’de Meydana Gelen Önemli Afetler

Olay Türü <i>Type of Incident</i>	İl/Bölge <i>Province/Region</i>	Tarih <i>Date</i>	Can Kaybı <i>Loss of Life</i>	Yaralanma <i>Injury</i>
Çiğ Düşmesi (<i>Avalanche</i>)	Güneydoğu Anadolu (14 Olay - <i>incidents</i>)	1992	328	53
Çiğ Düşmesi (<i>Avalanche</i>)	Doğu ve Güneydoğu Anadolu (31 Olay - <i>incidents</i>)	1993	135	95
Deprem (<i>Earthquake</i>)	Erzincan	13 Mart (<i>March</i>) 1992	653	3.850
Çamur Akması (<i>Mudslide</i>)	Isparta (Senirkent)	13 Temmuz (<i>July</i>) 1995	74	46
Deprem (<i>Earthquake</i>)	Afyon (Dinar)	1 Ekim (<i>October</i>) 1995	94	240
Su Baskını (<i>Flood</i>)	İzmir	4 Kasım (<i>November</i>) 1995	63	117
Deprem (<i>Earthquake</i>)	Çorum/Amasya	14 Ağustos (<i>August</i>) 1996	0	6
Su Baskını (<i>Flood</i>)	Batı Karadeniz	21 Mayıs (<i>May</i>) 1998	10	47
Deprem (<i>Earthquake</i>)	Adana (Ceyhan)	27 Haziran (<i>June</i>) 1998	145	1.600
Deprem (<i>Earthquake</i>)	İzmit Körfezi - <i>Bay</i>	17 Ağustos (<i>August</i>) 1999	17.480	43.953
Deprem (<i>Earthquake</i>)	Düzce	12 Kasım (<i>November</i>) 1999	763	4.948
Deprem (<i>Earthquake</i>)	Afyon (Sultandağı)	3 Şubat (<i>February</i>) 2002	42	327
Deprem (<i>Earthquake</i>)	Bingöl	1 Mayıs (<i>May</i>) 2003	177	520
Su Baskını/Heyelan (<i>Flood/Landslide</i>)	Rize (Merkez- <i>Centre</i>)	26 Ağustos (<i>August</i>) 2010	14	-
Deprem (<i>Earthquake</i>)	Van (Erciş ve Edremit) (2 Olay - <i>incidents</i>)	23 Ekim (<i>October</i>) 2011	644	1.966
Su Baskını (<i>Flood</i>)	Samsun (Canik)	3 Temmuz (<i>July</i>) 2012	13	21
Heyelan (<i>Landslide</i>)	Siirt (Şirvan)	17 Kasım (<i>November</i>) 2016	16	-

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri

- Ülkemizi en sık etkileyen ve en fazla ölüme yol açan afet tipinin deprem olduğu belirtilmektedir. Bu durum Türkiye'nin, en aktif deprem kuşaklarından birisi olan, Alp-Himalaya deprem kuşağı içerisinde yer almasından kaynaklanmaktadır.
- Türkiye'de 1900-2023 yılları arasında can kayıplarına ya da hasara sebep olan 269 deprem meydana gelmiştir.
- Kahramanmaraş ve Hatay depremleri, büyüklük ve kapsadıkları alan bakımından yakın tarihte eşi görülmeyen felaketlerdir. Yaşanan bu depremler sonucunda 50 bine yakın insan hayatını kaybetmiş, yarım milyondan fazla bina hasar görmüş, iletişim ve enerji alt yapısı zarar görmüş ve büyük maddi kayıplar verilmiştir.

Türkiye'nin Afet Riski

- Ülkelerin afet riski açısından hem ülke bazında hem de uluslararası düzeyde değerlendirilmesini sağlayan uluslararası risk endeksleri yayınlanmaktadır.
- **Risk Yönetimi Endeksi (INFORM)** tehlike ve maruziyet, zarar görülebilirlik ve başa çıkma kapasitesi olmak üzere üç ana bileşeni değerlendiren bir endekstir.
- Bu endekse göre yapılan sıralamada **Türkiye, yüksek riski** ifade eden 5,0 endeks puanı ile **191 ülke arasında 45'inci** sırada yer almaktadır.

Türkiye’de Afet Yönetimi

01

Ülkemizde afet yönetmeliği 1960’lardan sonra aktif olmaya başlamıştır.

02

Türkiye’de 1999 yılında gerçekleşen ve çok fazla zarar veren Gölcük Depreminin ardından, afet yönetimi ilk defa tartışılmaya başlanmıştır.

03

Kamu kurumları, üniversiteler, STK ve özel kurumlar Gölcük Depreminin ardından “afet yönetimi” uygulanmasına ilişkin çalışmalarını hızlandırmıştır.

Türkiye’de Afet Yönetimi

- Daha etkin müdahale çalışmaları için “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun” Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından 29.05.2009 tarihinde kabul ederek hayata geçirilmiştir.
- Bu kanunla; afet, acil durumlar ile sivil savunma hizmetlerini yürütmek üzere “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)” kurulmuştur.

AFAD Kurularak,

Afetler ile ilgili tüm önlemlerin önceden alınması

Afetler meydana geldiğinde yapılacak müdahalelerin planlanması

Diğer kurumların harekete geçirilmesi ve gerekli organizasyonun sağlanması

Proje, politika üretilmesi ve uygulanması tek bir basamakta gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

(Afet ve Acil Durum Yönetmeliği, 2011)

Türkiye’de Afet Yönetimi

Türkiye’de afetlerle istenilen düzeyde etkin mücadele edilemediği, afet risklerinin azaltılamadığı görülmektedir.

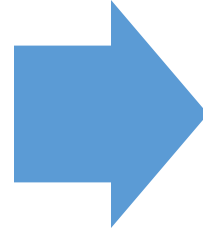
Nedenler:

- Afet yönetiminin birincil basamağı olan riskleri belirleme ve önleme çalışmalarına yeterince ağırlık verilmemesi
- Afetlerde görev alacak kurumların birçok açıdan benzer görevlere sahip olması
- Kurumlar arası iş birliği, iletişim ve koordinasyonun yeterince sağlanamaması yer almaktadır.

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ AFETE HAZIR OLMA DURUMLARI

Afetlere Hazırlık

Toplumların afetlere hazır olması için devlet kurumları, özel kurumlar ve sivil toplum örgütlerinin yanında afetlerde önemli görevleri olan sağlık kurumlarının hazırlıklı olması son derece önemlidir.

Sağlık kurumlarının afet durumunda sorumluluğu, yalnızca personel ve hizmet verilen grubun güvenliğinin sağlanması değil afet sırası ve sonrasında artan tıbbi bakım ve tedavi gereksinimlerinin karşılanmasını da kapsamaktadır.

Afetlere Hazırlık

1

Afetlere hazırlıklı olma afetten etkilenen topluluğun kısa, orta ve uzun dönemli sağlık gereksinimlerine etkili müdahalenin sağlanması açısından kritik önem taşımaktadır.

8.04.2023

2

Türkiye’de afetler sık yaşanmasına karşın, afetlere hazırlıklı olma ve önlem almadaki yetersizlikler, afet kültürünün olmaması toplumun afetlerle baş etmesini zorlaştıran bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Afetlerde Hemşirelik Yönetimi Kursu

3

Kişisel düzeyde bilgisizlik, eğitimsizlik, bilinçsizlik, güvenliğe önem verilmemesi hazırlığın önündeki en önemli engelleri oluşturmaktadır .

Afetlerde sağlık hizmetlerinin temel amaçları

1. Önceden alınan tedbirler ve eğitimler ile hazırlıklı olma
2. Afet sonrası ölüm, yaralanma ve sakatlanmaların azaltılması
3. Hasta ve yaralıların nakli ve tedavisi
4. İkincil hastalık ve sonuçlarının önlenmesi
5. Olağan halk sağlığı hizmetleri düzeyine en kısa sürede ulaşma
6. Bozulan sağlık hizmetleri alt yapısının yenilenmesi

Sağlık personelinin afet durumunda

- Afet sürecinde ve sonrası dönemde afet planında yer alan organize olma
- Görev tanımlarının uygulanması
- Birimler arasında iyi bir eşgüdüm sağlama
- Ortaya çıkabilecek sorunları minimize etme
- Afet sebebiyle hastanede oluşabilecek kargaşa ve paniğin nlenmesi
- Hastanede tedavisi devam eden hasta ve yaralıların tedavi ve tanılarının başarılı şekilde gerçekleşmesinin sağlanması sorumluluklarını ve rollerini yerine getirebilecek bilgi ve beceriye sahip olması bir gerekliliktir.

Sağlık alışanlarının Afete Hazır Olma Durumları

- Ulusal ve uluslararası düzeyde, sağlık personelinin afet ve acil durumlara hazır olmadığını vurgulayan çalışmaların olduğu görülmektedir.

UNDP. (2008) "India Guidelines for Hospital Emergency Preparedness Planning". Erişim Adresi: http://asdma.gov.in/pdf/publication/undp/guidelines_hospital_emergency.pdf .

- Afet ve acil durumlar için sağlık personellerinin hazırlıklı olma durumlarının değerlendirildiği bir çalışmada, sağlık personelinin sadece %26,1'i afet ve acil durumlara tam olarak hazırlıklı olduklarını düşünmektedir.

Dinçer ve Kumru (2021). Afet ve Acil Durumlar İçin Sağlık Personelinin Hazırlıklı Olma Durumu, GSBD 2021; 10(1): 32-43

- Hekimlerle yapılan araştırmada hekimlerin %67,7'sinin kendilerini afetlere hazırlıklı hissetmedikleri sonucuna varılmıştır.

TTB. (2009). Hekimlerin alıştıkları Yataklı Tedavi Kurumlarının Olağandışı Durumlara Yönelik Hazırlıklılığını Değerlendirmeleri Araştırması. Ankara.

Afetlerde Hemşireler

- Afetlere hazırlıklı olma
- Afet yönetimine katılma
- Müdahalede bulunma
- Afet sonrası bakım işlevlerini yerine getirme
- Toplumun sağlığı ve refahı için çaba gösterme gibi konularda roller üstlenmektedir.

Ülkemizde Hemşirelerin Afetteki Görev Tanımları

- 2010 yılında çıkan Hemşirelik Uygulama Yönetmeliğinde,
«Hemşireler olağanüstü durumlarda afet planı doğrultusunda ilgili birimlerle işbirliği içinde acil planlamaları yapar, protokol geliştirir ve gerekli durumlarda uygulamaya koymak için ekip hazırlar», şeklinde sınırlı bir görev yüklenmektedir.
- Olağanüstü hal kanunu ve sivil savunma kanununda hemşireye düşen görevler, rol ve sorumluluklar net olarak yer almamaktadır.

Afetlerde Hemşirelik

- Hemşirelerin rolleri yalnızca afetin ilk evresinde hayat kurtarma ve afetzedelerin sağlığının korunması değildir.
- Tüm hemşirelerin afetlere hazırlıklı olma ve afet sonrası uzun vadeli dönemde iyileşme çalışmaları gibi konulara ilişkin bilgi ve becerileri edinmiş olması gerekmektedir.

Hemşirelerin Afete Hazır Oluşlukları

- Labrague ve ark (2016) hemşireler ile yapılan araştırmada katılımcıların %80'inin afet için hazır hissetmedikleri saptamıştır.
- Nofal ve ark (2018) tarafından yapılan çalışma sonuçlarına göre, hemşirelerin sadece %36,4'ü kendilerini afete hazır hissetmektedir.
- Walczyszyn ve ark(2016) tarafından yapılan araştırmaya göre katılımcıların %61,5'i afet sürecini yönetme konusunda kendilerini rahat hissetmemektedir.
- Sakhare ve Waghmare (2016) tarafından yapılan çalışmada ise katılımcıların %18'inin afet hazırlık bilgisinin iyi düzeyde olduğu değerlendirilmiştir.

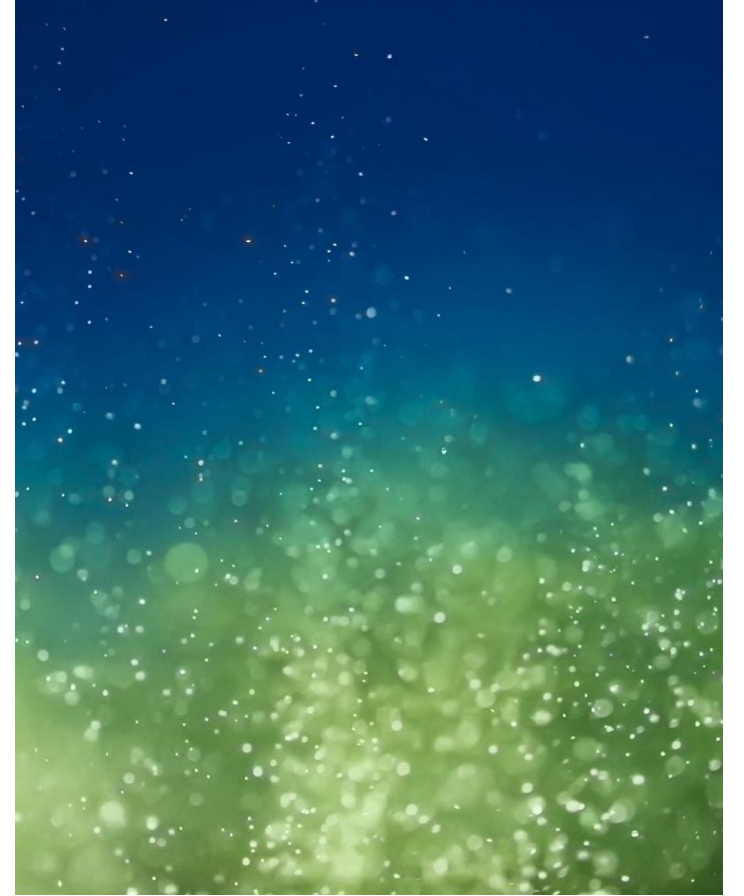
Türkiye’de yapılan çalışmalarda;

Hemşirelerin afetlere hazırlıklı olma ve temel yeterlilikleri karşılama konusunda kendilerini yeterli bulmadıkları

Bir afete kişisel olarak hazır olmadıkları, profesyonel yönden de hazır hissetmedikleri ve kurumlarının afet planlarından haberdar olmadıkları belirlenmiştir.

Çelik (2010), Taşkiran ve Baykal (2017), Karakış ve Gür (2019), Zeren ve Erdoğan (2019).

Türkiye’de hemşirelerin eğitim gereksinimi

- Hemşirelerin afet hemşireliği eğitim gereksinimleri ve katılmak istedikleri kursların incelendiği bir çalışmada (2017);
- Afet Yönetimi Kursu
- Afet ve Kriz Durumlarında İletişim Kursu
- Travma Sonrası Ruhsal Bakım Kursu
- Saha Triyajı Kursu
- Çocuklarda İleri Yaşam Desteği Kursu
- Temel Yaşam Desteği Kursu’nun afet hazırlığı için gerekli olduğu ve hemşireler tarafından talep edildiği belirlenmiştir.

«Van Depremi ve Hemşireler» THD Raporu (2011)

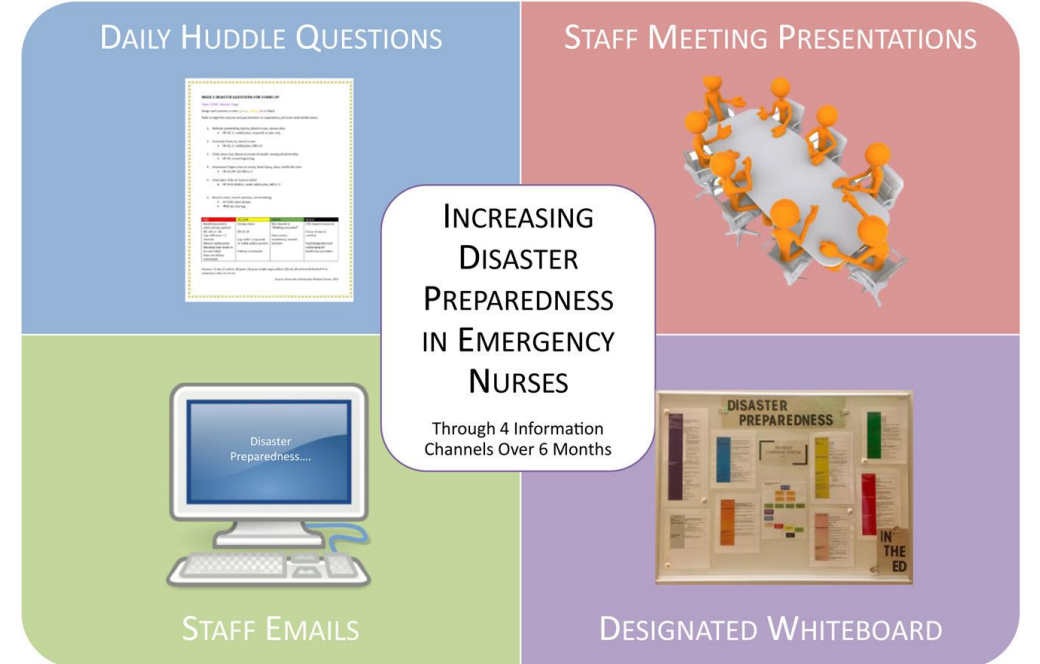
- Bölgeye toplam 2.976 sağlık personeli gönderildiği,
- Hizmet verebilen 4 hastanenin yanında, 6 sahra hastanesi kurulmuştur. 12 mobil sağlık aracı, 20 ambulans, 18 UMKE aracı ile birlikte yaklaşık 12 bin kişiye gezici sağlık hizmeti verildiği,
- Hemşirelerin, barınma, çalışma düzeni, ekonomik sorunlar, sosyal ve ruhsal destek anlamında olumsuzluklarla karşılaştığı,
- Ülkemizde hemşirenin planlı ve etkin olarak yer aldığı bir afet yönetim sisteminin olmadığı belirtilmiştir.

Sonuç

- Türkiye’de afet yönetim sisteminin temelleri yasal ve kurumsal boyutlarıyla 1960’lı yıllarda atılmasına karşın son yıllarda yaşanan afetlerde yapılan müdahaleler ve afet sonuçları sistemin pek çok yönden eksikleri olduğunu göstermiştir.
- Afet yönetim sisteminin kurumsal yapısından ve tüm afet türlerini aynı kategoride değerlendirmekten kaynaklanan zayıflıklar/yetersizlikler bulunmaktadır.
- Afet yönetiminin tümüne odaklanan bir yaklaşımın benimsenmesi
- Afet yönetiminin organizasyonel boyutunun aksaklıklarını giderecek şekilde yeniden tasarlanması gerekliliği açıkça görülmektedir.

Sonuç

- Etkin bir afet yönetim sisteminin oluşturulması için hemşirelerin bireysel olarak afetlere hazır olmasının yanında ulusal düzeyde afet politikalarının da geliştirilmesi oldukça önemlidir.

Hemşirelerin Afetlere Hazır Olmasında

Türkiye’de bulunan afet yönetim sisteminin değişmesi ve içerisinde hemşirenin de yer aldığı afet yönetiminin tamamına odaklanan bir modelin uygulanması

Afet yönetiminin organizasyonel boyutunun yeniden tasarlanması gerekliliği

Türkiye’de hemşirelerin afetlerdeki rollerine ilişkin olarak yasal düzenlemelerde yetersizlikler olduğu açıkça görülmektedir.

Hemşirelerin afetlere nasıl hazırlanmalı?

Tüm hemşirelere temel lisans eğitim programlarında afet hemşireliği ile ilgili teorik ve uygulamalı eğitimlerin verilmesi

Afet hemşireliği yönetimine yönelik kurs, sertifika programları, lisansüstü programların oluşturulması,

Hemşirelerin çalıştıkları kurumlarda/bölgelerde afet yönetim planına ilişkin bilgi sahibi olması

Hizmet içi eğitim programlarında afet hemşireliği konusuna da yer verilmesi

Hemşirelerin afetlere hazır olma konusunda temel ve ileri düzeyde bilgi ve beceri kazanmaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Kaynaklar

1. Debarati G S, Hoyois P, Below R(2013) Annual Disaster Statistical Review 2013, The numbers and Trends, Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED), UniversitéCatholique de Louvin. http://cred.be/sites/default/files/ADSR_2013.pdf
2. Taşkıran, G; Baykal, D. Ü. (2017). Bir Kamu Üniversitesi Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Afetlere Hazır Oluşluluk Durumları. İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
3. Sezer, A. V. C. I., Kaplan, B., Ortabağ, T., & Arslan, S. Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Afet Konusundaki Bilgi Ve Bilinç Düzeyleri. *Afet Ve Risk Dergisi*, 5(1), 94-108.
4. Şentürk, S., Büyükdavraz, G., & Keskin, A. Y. (2020). Yoğun Bakım Hemşirelerinin Afet Yönetimi Hakkındaki Bilgi, Görüş Ve Yaklaşımları. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 8(3), 527-546.
5. Taşkıran, G., & Baykal, Ü. (2017). Afetler Ve Türkiye’de Hemşirelerin Afetlere Hazır Olma Durumları: Literatür İnceleme. *Sağlık Ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2(4), 79-88.
6. Karakış, S., Gür, K. (2019). *Kamu Hastanelerinde Çalışan Hemşirelerin Afetlere Hazır Oluşluluk Durumları Ve Psikolojik Sağlamlıkları*. Marmara Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi.
7. Sakhare, V, Waghmare, S. and Joshi, S.G. (2016)“Knowledge and Attitude Regarding Disaster Preparedness Among The Health Care Team Members in Selected Hospitals of Pune City”. *International Journal of Population Data Science*, 7(5), 11251-11257.
8. Çelik, F. (2010). Türk Kızılay’ında Çalışan Hemşirelerin Afetlere Hazıroluşluluk Durumları. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
9. Şimşek, P., & GÜNDÜZ, A. (2021). Türkiye’de Afet Hemşireliği. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 47(3), 469-476.
10. Özcan, F., Erol S. (2013). *Hemşirelerin Afete Hazır Olma Durumu ve Hazırlık Algısı*. Marmara Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi.
11. Kadioğlu M. (2011). Afet Tanımları. Yılmaz, M(ed). Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek, En Kötüsünü Yönetmek Kitabı İçinde (s:38-40). İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği, Birinci Baskı.
12. Demi rbaş H, Sezer A, Ergun A.Afet Yönetiminde Halk Sağlığı Hemşiresinin Rol ve Sorumlulukları. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi* 2013;21(2):122-8.
13. Tel H. Olağanüstü durumlar ve hemşirelik. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2016;19(4):278-82.
14. Loke AY, Fung OW. Nurses' competencies in disaster nursing: implications for curriculum development and public health. *Int J Environ Res Public Health* 2014(3):3289-303.
15. Veenema G.T, Woolsey C.Disaster Nursing and Emergency Preparedness for chemical, biological, radiological terrorism and other hazards. Springer; 2013.p. 1-61.
16. Powers R, Daily E. *International Disaster Nursing. Disaster and Disaster Nursing*. Cambridge University Press. 2010.p. 1-29.
17. Ersoy Ş, 2016 Yılı Doğa Kaynaklı Afetler Yıllığı- Dünya ve Türkiye. 2017
18. AFAD. (2020) “Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü”. Erişim Adresi: <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>

Teşekkür ederim...

